

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

**Крушельницька Таїсія Анатоліївна
Доктор наук державного управління,
професор кафедри державного управління
та митної справи**

Мета навчальної дисципліни:

- сформуувати систему теоретичних знань, умінь та навичок для професійної діяльності, допомогти глибше зрозуміти сутність і природу публічної служби, вивчити законодавство, що регулює порядок проходження публічної служби, та практику його застосування

Підручники:

- Державна служба: підручник : у 2 т. / НАДУ При Президентові України : Ю. В. Ковбасюк, [та ін.]. - К. : НАДУ, - 2012. - 372 с.
- Державна служба : підручник : О.Ю. Оболенський. - К.: КНЕУ, 2006. — 472 с.

Основні засади державної служби

Тема 1

ЗМІСТ

- Поняття та сутність державної служби, її функції
- Предмет, мета і завдання ДС.
- Принципи ДС
- Правовий інститут державної служби
- Ознаки і види ДС

Держава характеризується ознаками, що зумовлюють виникнення державної служби:

- а) населення ділиться по територіальній ознаці.
- б) існує публічна влада.
- в) для утримання цієї публічної влади необхідні внески громадян – податки.
- г) формою вираження державної влади є право і суд, держава володіє монополією на видання законів і судочинство.
- д) правом застосування сили до народу для примусового виконання законів держава володіє також монополією

державної служби

не створюється споживчої цінності, але вона впливає на суспільство, свідомість, поведінку та діяльність людей за допомогою формування і забезпечення практичної дії об'єктивно необхідних інститутів шляхом:

- **цілепокладання** (вироблення державної політики на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях),
- **організації** (створення і підтримки в актуальному стані різних державно-управлінських структур),
- **регулювання** (шляхом прийняття законів, інших нормативних правових актів, затвердження необхідних правил, норм, стандартів і забезпечення їх реальної дії в житті суспільства і конкретних громадян).

Державна служба (ст. 1)

- це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави
- державна служба виникла разом з появою держави, як зовнішній прояв державної форми організації суспільного життя.

Державна служба може бути розглянута в наступних аспектах:

- **соціальному** – це професійне здійснення за дорученням держави **суспільно корисної діяльності** особами, що займають посади в державних організаціях;
- **політичному** – як діяльність спрямовану на **реалізацію державної політики**, досягнення вироблених всіма політичними силами державно-політичної мети і завдань в суспільстві та державі;
- **соціологічному** – це практична **реалізація функцій** держави, компетенції державних органів;
- **правовому** – **юридичне встановлення державно-службових відносин**, при реалізації яких і досягається практичне виконання посадових обов'язків, повноважень службовців та компетенції державних органів.

Державна служба

- Як галузь законодавства це система нормативних актів, в яких урегульовані державно – службові відносини;
- Як галузь науки державна служба вивчає й досліджує проблеми становлення та розвитку системи державної служби

Державна служба включає в себе два види відносин:

- між особою, яка обіймає посаду державної служби, і державою в цілому;
- між особою, яка обіймає посаду державної служби, і громадянами держави.

Функції

- 1) **аналіз** державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів;
- 2) **забезпечення реалізації** державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, **виконання законів** та інших нормативно-правових актів;
- 3) **забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг**;

А також:

- 4) здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства;
- 5) управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням;
- 6) управління персоналом державних органів;
- 7) реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Специфічні загальні функції державної служби:

- **регулятивний** (регуляторний) чи інший **організаційний вплив** (діяльність), який передбачає обмежене й доцільне втручання у сферу економіки та соціально-культурного буття

Спеціальні функції

- Розробка та введення нормативів чисельності, матеріальних, фінансових і трудових витрат органів державної влади;
- • обґрунтування фінансових та інших матеріальних витрат на утримання персоналу органу;
- • вироблення критеріїв оцінки ефективності діяльності державних службовців;
- • розробка нормативних правових актів, які визначають державно-службові відносини чи інші правовідносини в органах державної влади із спеціальним статусом.

Служба в органах місцевого самоврядування –

це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію **територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування** та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Державний службовець

- це **громадянин України**, який займає посаду державної служби **в органі державної влади**, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату **за рахунок коштів державного бюджету** та здійснює встановлені для цієї посади **повноваження**, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Предмет навчальної дисципліни:

- комплексне правове регулювання різноманітних службових відносин, які складаються в процесі проходження публічної (державної) служби.

Мета ДС

Політико-адміністративна

- виконання і забезпечення повноважень держави та її органів;
- вирішення загальнодержавних завдань управління;
- виконання публічних справ;
- практичне здійснення функцій держави;
- створення умов для зв'язку державного апарату з народом

Соціальна

- виконання конституційних вимог про державну підтримку соціальної сфери;
- реалізація зобов'язань держави щодо забезпечення певного рівня життя;
- задоволення матеріальних потреб людей;
- забезпечення добробуту суспільства.

Економічна

- підвищення ефективності державного управління економікою;
здійснення від імені держави управління державною власністю;
- підтримка підприємництва;
- забезпечення фінансування витрат на державну службу;
- зниження витрат на утримання державного апарату

Організаційно-функціональна

- організаційно-технічне забезпечення органів державної влади
- професіоналізація державного апарату
- вдосконалення норм, стандартів, правил регулювання складу державного апарату, просування по службі
- приведення структури державного апарату у відповідність із завданнями державної служби

основні завдання державної служби

- **охорона конституційного ладу,**
- створення умов для розвитку громадянського суспільства, виробництва, забезпечення вільної життєдіяльності особистості, захист прав, свобод і законних інтересів громадян;
- формування суспільно-політичних і державно-правових умов для практичного здійснення функцій державних органів;
- забезпечення ефективної роботи державних органів відповідно до їх компетенції;

А також:

- вдосконалення умов державної служби та професійної діяльності державних службовців;
- забезпечення дії принципу **відкритості** у діяльності державних службовців та державних органів;
- створення і підтримка в державних органах сприятливих міжособистісних відносин, які забезпечували б розвиток позитивних особистих якостей працівників [

Принципи ДС (ст. 4)

- 1) конституційності, верховенства права;
- 2) законності;
- 3) професіоналізму;
- 4) патріотизму;
- 5) доброчесності;
- 6) ефективності;
- 7) забезпечення рівного доступу до державної служби;
- 8) політичної прозорості;
- 10) стабільності.

Принцип конституційності:

- принцип служіння народу України ;
- принцип верховенства Конституції України та законів над іншими нормативно –правовими актами;
- принцип пріоритету прав і свобод людини та громадянина;
- принцип демократизму і законності;
- принцип гуманізму та соціальної справедливості;
- принцип єдності державної влади;
- принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову;
- принцип політичної нейтральності державної служби,
- Відокремлення релігійних об'єднань від держави

Правовий інститут державної служби

- Це сукупність правових норм, що регулюють відносини, що складаються в процесі організації системи державної служби, статусу державних службовців, гарантій і процедури їх реалізації, а також механізму проходження державної служби.
- об'єднує як матеріальні, так і процесуальні норми.
- правовий інститут державної служби носить публічний і комплексний характер.

Правовому регулюванню підлягають

три групи суспільних відносин:

- а) формування системи державної служби;
- б) створення статусу державного службовця та гарантій його реалізації;
- в) механізм проходження державної служби.

Правові основи ДС

- Конституція України.
- Закон України „Про державну службу” від 10.12.2015 № **889-VIII**
- Закон України „Про службу в органах місцевого самоврядування”, № **2493-14**, поточна редакція від **01.05.2016**,
- Закон України „Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 05.02.2015 № **157-VIII**,
- Закон України „Про запобігання корупції”, ід 14.10.2014 № **1700-VII**

А також:

- міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України,
- постановами Верховної Ради України,
- указами Президента України,
- актами Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.

Ознаки державної

служби:

- 1) різновид суспільно-корисної, державної діяльності;
- 2) діяльність здійснюється на професійній основі певною категорією осіб, які займають посади в державних органах та їхньому апараті (насамперед, в органах державної влади).
- 3) спрямована на практичне виконання завдань і функцій держави (тобто, ця діяльність нерозривно і органічно пов'язана з функціонуванням держави, з реальним втіленням в життя її завдань і функцій);
- 4) особи, які здійснюють таку діяльність, одержують заробітну плату за рахунок державних коштів (насамперед, з державного бюджету).

Види ДС:

- *Відповідно до конституційного принципу поділу державної влади державну службу підрозділяють на службу в органах:*
- **законодавчої;**
- **виконавчої;**
- **судової влади.**

А також:

- На підставі аналізу норм чинного законодавства (*комплексний критерій*) можна виділити:
- **цивільну**: загальну (ієральність службовців у міністерствах, державних комітетах, місцевих державних адміністраціях), **спеціальну** (в судах, дипломатичній службі),
- **мілітаризовану** службу.